

themanummer: televisiekijken in vlaanderen

daniël biltereyst

De laatste maanden en jaren is er in Vlaanderen heel wat te doen geweest over de waarde van het gangbare institutionele t.v.-kijkonderzoek. Het debat concentreerde zich daarbij op een interessant spanningsveld tussen aan de ene kant methodologische twistpunten (zoals b.v. de grootte van het panel) en aan de andere kant de financiële repercussies en de strategische controle van de gegevens. Voor dit belangrijk debat verwijzen we graag naar de analyses in de pers.

Met dit themanummer belichten we het methodologische luik van de discussie. Een rode draad doorheen de verschillende artikels in dit themanummer is dat men de beperkingen van het gangbare kijkonderzoek, hoe nuttig en belangrijk het ook is, dient te erkennen. En dat zo een belangrijk maatschappelijk gegeven als televisiekijken te complex is om het uitsluitend via de geijkte kijkcijfers te bestuderen.

Het eerste artikel in dit themanummer knoopt onmiddellijk aan bij het methodologische debat. In zijn bijdrage evalueert Jan Van den Bulck de validiteit en bruikbaarheid van twee 'klassieke' vormen van publieksonderzoek, m.n. de institutionele kijkcijfermeting en enquête-gegevens. Aan de hand van wetenschappelijke literatuur en concreet onderzoek komt hij tot het besluit dat kijkcijfers en enquêtegegevens van een compleet andere orde zijn.

Na deze methodologische excursie komen enkele alternatieve, recente publieksstudies aan bod. Deze gaan via weinig gehanteerde, soms exploratieve methoden empirisch in op televisiekijken in Vlaanderen. De auteurs belichten hierbij een aantal zelden onderzochte aspecten van het kijkgedrag. Zo geven Heidi Vandebosch en Keith Roe in hun artikel aan hoe belangrijk weersomstandigheden zijn voor het kijkgedrag. Op basis van een kwantitatieve analyse onderzoeken zij welke correlatie er bestaat

tussen kijk- en weervariabelen. Zoals verschillende auteurs in dit themanummer aangeven, relativeren Vandebosch en Roe voor een groot deel het primaat van programmahouders: kijkcijfers dienen in een veel breder kader verklaard te worden met daarin plaats voor externe factoren zoals het seizoen en het weer.

De daaropvolgende bijdrage is gebaseerd op een totaal andere methode, m.n. een kwalitatief, interpretatief publieksonderzoek. In haar artikel spitst Jo Bauwens zich toe op één van de meest gemarginaliseerde groepen in onze samenleving, m.n. migrantenvrouwen. Bauwens geeft aan hoe de grote culturele afstand tussen Turkse migrantenvrouwen en een 'authentieke' Vlaamse sitcom schijnbaar moeiteloos wordt overbrugd. Zij toont hoe inventief kijkers wel zijn en hoe kneedbaar en open televisieprogramma's.

In het laatste artikel gaat Els Schelfhout verder in op het migrantenvraagstuk en op de belangrijke rol van de televisie daarbij. Volgens Schelfhout beschikt televisie over immense mogelijkheden om stereotypen en vooroordelen inzake migranten te doorbreken. Televisie zou hierdoor een belangrijke voedingsbodem voor racisme kunnen wegnemen. Na een overzicht van relevant buitenlands onderzoek gaat Schelfhout in op enkele inzichten uit eigen onderzoek rond het gebruik van t.v. bij Vlaamse allochtonen. Zij besluit met de stelling dat net zoals racisme een aangeleerd fenomeen is, het ook afgeleerd kan worden.